

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Qvæstio XXIV. Quid magia, vel dæmon, poßit circa animam corpori
iunctam, idq[ue] informantem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

Galen. l.
de maraf-
mo. Lang
epist. me-
dicia. 79.

medici sentiunt: e quibus Respondeo, li-
cet medicis ratio humidum radicale re-
staurandi hæcenus fortè manserit ig-
nota: non inde sequi, illà dæmoni quo-
que ignotam esse aut impossibilem;
quod si illam nouit: cur nequeat, Deo
permittente, in praxim deducere, &
hac vi sciencia? Urgebis fortè, posset
igitur hominem perpetuò in vita tue-
ri, & sic quasi immortalem reddere,
quod iactabat ventosus ille Ægyptius,
contra quem Galenus scripsit: Verum
occurro; consequentiamque istam per-
nego; potest vitam in multos annos ex-
tendere: potest ergo in æternum exte-
dere. Quamuis enim longæuis homo,
mortalis manet, vt futurus erat etiam
ante peccatum: sed quemadmodum tunc
sola Dei voluntate (iuxta quorundam
sententiam) mortem effugisset: ita et-
iam in argumenti casu, si Deus dæmo-
ni permitteret semper humidum radi-
cale restaurare, homo iste tunc non
moreretur; quia tunc eum Deus neces-
sitate moriendi per talem dispensatio-
nem eximeret. Deinde si peculiarem
dispensationem hanc tollas, dico; quia
hoc Deus non videtur permissurus vn-
quam; tandem post aliquot centena-
rios annorum, naturalis vis ita in ho-
mine deperiret & fatisceret vt nulla
remedia naturalia, quibus dæmon vte-
retur, ad restorationem tandè pror-
sus collabescens corporeæ molis, &
naturæ quasi prostratæ, sint suffectura.
Sed hoc non nisi post diuturnum valde
tempus contingeret; ideo nihil pugnant
ista cum ijs, quæ dixi de prolonganda,
non de æternanda vita. Vt autem vi-
deatis huius consequentiæ vitium, co-
gitate arborem illam vitæ, siue vt He-
bræi vocant *lignum vitarum*, f quod vi-
tam in flore iuuentutis produceret esu
suo in tempus multarum nunc vitarū
longissimarum, ad aliquot etiam anno-

f Genes. 2
v. 9.

A rum millia, hanc illi vim fuisse natura-
lem, meritò dixerunt grauissimi scrip-
tores, g quia illam post hominis pecca-
tum retinuit, vt patet ex Genes. 3. v. 22.
vbi Deus paradysum munit, ne Adam
eum iterum ingrediatur, & de ligno
vitæ sumens, viueret in æternum. At-
tamen ijdem Doctores docuerunt,
non propterea hanc arborem potuisse
hominem semper à morte præser-
uare.

B Hæc dicta duntaxat, vt ostendatur
vitium illius consecutionis potest vi-
tam prorogare ad tempus longum, er-
go posset in æternum. Nam qui lignum
vitæ concedunt vitam identidem pro-
longare potuisse non tamen conce-
dunt idcirco potuisse eam æternare.
Nec quisquam eis hoc nomine litem
mouit. Cæterum quæ vis fructus illius
fuerit, & an illud in æternum Genes. 3.
v. 22. sit accipiendum vere de perpet-
ua vita, an de longissima ætate; viri
huius ætatis valde docti dissentiunt; se-
quoreos; qui de æterna vita, mor-
tem prorsus excludente, acceperunt. le-
ge Pererium lib. 3. in Gen. quæst. 3. Bellar-
minum Cardinalem tom. 3. controuers. 1. li-
bro. 1. capit. 19.

QVÆSTIO XXIV.

*Quid magia, vel demon, possit circa
animam corpori iunctam, idq;
informantem.*

E VM Animæ potestates tres
sunt; iam diximus quid
possit circa vegetatiuam, &
etiam circa sensitiuam,
quoad sensus exteriores; nimirum. Pri-
mo, posse visum, auditum & reliquos
sensus decipere, vt exemplis infinitis
comprobatum ab alijs. b Secudò, inter-

g. Strabus
& Hugo
Victor in
Genes. &
Diu. Th.
1. p. q. 97.
a. v. Sco-
tus in 2. d
19. q. 1.
Duran. ib
a. i. Caiet.
ad d. a. vlt
& Perer.
in Gen. 1.
3. q. 4.

b Guil. Pa-
ris. p. vlt.
de vniu. c.
22. An-
glez in 2.
dist. 8. q. 3
dub. 4.

Remig. li.
3. dæmo-
no. ar. c. 11

D. Thō.
p. q. 117.
ct. 3.

no sensu dæmon vtitur vt instrumen-
to, quo aliquid attentat, vel molitur in
potentias animæ. Nam potest qua-
druplicem sensus interni functionem
decipere turbata phantasia. Commu-
nis enim sententia Theologorum est;
non posse ab angelis nouæ speciei im-
pressionem imaginationem seu phan-
tasiam immutari; & ideo illos non
posse efficere, vt quia natiuitate nun-
quam vidit, rectè de rerum coloribus
imaginetur: i sed bene posse Angelos
corpus aliquod phantasticum formare
& illud oculis obijcere, & sic speciem
ingerere, vel ex speciebus rerum, quas
homo vere aliquando vidit, ijs per
imaginationem commissis & confusis,
species rerum effingere, quas homo
nunquam vidit; verbi gratia chymie-
ræ, vt conflata ex capra, leone & dra-
cone, vel montis argentei, ex monte
& argento: vel etiam concitatis in cor-
pore motionibus atque affectionibus,
vnde phantasiam contingat voluere
lata vel tristitia, quæ nec vidit, nec vn-
quam fuisse: vel, sicut in amentibus &
phreneticis est cernere, ex humorum
perturbatione varias eorum phan-
tasiam species obuersari; sic potest
dæmon eorundem humorum inæ-
quali commixtione & agitatione, as-
sumendo & adducendo vapores in-
stituto suo accommodatos, effice-
re, vt quales ipse vult imaginationes
homo retractet, eaque se videre &
audire iudicet, quæ reuera nec oculi
nec auribus vnquam hausit. hinc ma-
nant tot falsæ apparitiones, reuelatio-
nes, & extases, vt Docuere D. Augu-
stin. lib. de cura pro mort. cap. 12. Vi-
ctoria relect. de Magia num. 35. vers.
ad secundum respondetur, & Ioseph.
Anglez. dist. 9. 3. dub. 5. P. Molina. ad d.
D. Thom. art. 3. Solent huiusmodi vires

A herbis inesse (si vera botanographi)
Matthiolus enim in d. nuncupatoria sic
scribit; Achemenidon plantam colore ele-
ctri, siue folio, nasci in T. & dictylis India me-
minit Democritus, cuius radice in pastillos
digesta, inde que ex vino pota, noxi per cru-
ciatus nocte confiteantur omnia, per varias
numinum imaginationes. Adamantida Ar-
menia Cappadocia alumnam; qua leonibus
admotæ, resupinari illos ilico laxo hiatu: no-
minu causam habere aiunt, quod ada-
mantis modo conteri nequeat. Ophiusam
in Elephantina Aethiopia etiam nasci tra-
dunt, liuidam & horribili aspectu, qua pota
terrorem vinasque serpentium obseruari,
ita vt mortem sibi eo metu consciscant, qui
biberint: ob id que cogi sacrilegos eam bibe-
re: aduersari tamen ei palmeum vinum. Po-
tamantim ad Indum fluium inueniri
narrant, qua pota lymphari homines ob-
seruantibus miraculo: Manicum Solanum
C (vt Dioscorides est auctor) varias facere
species, imaginesque non inuicundas obserua-
ri, & eius radice drachma ex vino bi-
batur. Theangelida in Libano Syria nas-
ci, qua deuorata futura præstant homi-
nes. In Baltris, & circa Boristenem plan-
ta prouenit, Gelotophyllis dicta; qua si
cum vino & myrrha bibatur, varias di-
cunt obseruari species, ridendique finem
non fieri, nisi potis ex palmeo vino pineis
D nucleis, pipere & melle additis. Oenothe-
ra) Crateus auctor est) omnium anima-
lium feritates domat, collo adalligata, vel
iugo suspensa. Partbos ab Antonio fugatos
scribit Appianus Alexandrinus, cum fa-
me premerentur in quandam herbam in-
cidisse, quam qui comederent, nihil aliarum
rerum reminiscerentur, aut intelligerent,
E nisi quod lapides continud effoderent; quasi
quidpiam magni operis facturi, & sic de-
baccharibilem demum euomentes, inter-
rent.] quæ palam est, phantasia læsa
contigisse.

Tertio

Tertio potest diabolus, & facit quotidie, spiritus & humores organorum commouere, & sensus interni, & concupiscibilis atque irascibilis facultatis organa turbare, motis simul corporis membris: ita ut hinc orientur variorum vitiorum cogitationes, quod non facit quidem immittendo imaginationi speciem nouam, nec etiam vna cum sensu efficiendo ipsam cogitationem, sed tantummodo (vt dixi) facit ipsam potentiam concurrere cum specie obiecti, & sic suggerit simulacra, quibus voluptatum memoria suscitetur, membra quoque generationis & semina irritando prouocat, vt docet Magus ille Marcus apud Pselum 2.

Cumque sensitivus hic appetitus libertate careat, & coactione quadam in obiectum suum compellatur: potest veterator eum necessario in malum aliquem actum impellere, adeo vt nequeat appetitus sensitivus illud obiectum non appetere. Verum motus huiusmodi peccati omnis est expers: & quando voluntas fortiter renititur, maioris meriti & mercedis occasio, nobis gignitur. Quod diligenter notandum ne quem fallant Godelmannus, Danaus & alij hæretici, hos motus concupiscentiæ, peccato ascribentes, & proinde, quod absurdissimum, hominem nolentem ac renitentem peccato inuolentes. sed hi sunt fructus errorum de libero arbitrio negato, & natura Origenarij peccati male intellecta.

Quarto potest demon memoriam iuuare, eius organum adaptando vt facilius recipiat, & firmitus species retineat, vel motu locali noxia repellendo, vel iuuantia applicando. Eandem potest mons contrarijs plurimum debilitate, & to lere, vt fecit Theodasin

A vita Barlaam & Iosaphat apud Damascen. talem puto fuisse memoriam Athalidæ apud Laërtium, libro octauo in vita Pythagor. talem Apollonij Tyanæ, quam laudat Suidas: talem obliuionem illius clerici Germani apud Fulgosum libro primo. Exempl. capite sexto.

B Alia longe obliuio Simonis Thuruauij Angli, quæ ex ista Dei punitione profluxit. Hic cum esset Dialecticus acutissimus, & artium liberalium Parisijs professor magni nominis, plenior scientia quæ inflat, quam caritate quæ ædificat: temere in scholis & palam non veritus est iactitare, se scire totam Christi legem, ac improbando eam posse annihilare: sed ita subita obliuione percussus fuit, vt primarum litterarum oblitus, nec Dominicam orationem pronunciare, nec alphabetum legere sciret. Nicolaus Dunelmensis dum adhuc adolescens esset, vidit eum litteras à filio proprio doceri: qui mihi profecto (ait Matth. Paris, lib. 7. Hist. Ang.) hæc scribenti olim narrauit. contigere hæc circa annum 1201. Tritheimus male vocat Simonem de Tornaco. fuit enim Anglus Cornubiensis, cuius etiam mentio apud Polydorum lib. 15. Angel. Hist. Sic obliuionem forte Deus immisione quadam per Angelum malum induxit: memoriam quoque (vt dixi) iuuare posset Panurgus, remedijs naturalibus, vt medicus: suggerendo, vi choragus, artificio & præceptis, vt ætate nostra, qui citra superstitionem, memoriæ quadam artem professi, exstant multorum libelli, in his obcurus indoctus, sed non sine sale & acumine, Thamus Alexandri Dionis Arelis, quem non eodem genio defendit contra morsus Cantabrigientes Heius Scepius, in lucem edidit Lugdunobataui.

C

D

E

ali. de da
monib.

6 Godel.
1, 3, de la.
c. vlt. n. 35
Danaus l.
2. E. hic
Christ. c.
7. Luther.
Caluin.
Muscui.
Selnececi
in Gen.
4.

Quinto potest intellectum subtiliorem & meliorem, quoad functiones ingenij & iudicij reddere, per commodiores organi dispositiones, humoribus videlicet densioribus motu locali dispulsis, vel agentium naturalium adhibitis medicamentis, vel spiritus sensitiuis expurgatis, & ad organa dīctorum modorum altero attractis, aut sanguinis defecatione iisdem spiritibus multiplicatis. Quo enim plures, meliores, purgationesque sunt spiritus, & quo meliora ac expeditiora impedimentis sunt interni sensus organa: hoc intellectio expeditior atque sēlicior nascatur necesse est. Sed Angelorum bonorum hęc quasi propria sunt munia: mali isti dāmones potius humorum densitate, spirituūque paucitate, imbecillitate atque impuritate tenebras mentibus amanti humanis offundere. Suis etiam tribuunt mala pharma, quibus à recta mente homines deiciant, vt per se non raro præstant in ijs quos obsedēre. Seducunt etiam prauis suggestionibus, suadendo varia perperam: modo illicitum esse, quod reuera licet: modo graue peccatum esse, quod dumtaxat veniale est, vt sic scrupulis torqueant: modo inculcant iusta esse, quæ contra fas & iura sunt: vel contemnenda dīcunt & leuia, quæ lethalia & vehementins formidanda, vt sic conscientias reddant laxas atque licentiosas.

Petes forte, an ergo queat dāmon artes atque scientias aliquas docere? nihil dubitandum posse, si velit & finatur à Deo: per locutionem nempe & manifestationem sui conceptus, non tantum, si in forma visibili appareat & homini loquatur, quod non negat Diuus Thomas d: sed etiam interna locutione & suggestionē in-

A tellectu illustrato. non enim video, cur hęc illuminatio, quæ in malum finem tendit dāmoni sit adimenda: cum hęc cognitio non referatur in Deum nec cum vlla mentis vera fiat purgatione. quare vtrum dicenda sit illuminatio, an illusio, an quo alio indigetanda nomine, vt, verbi gratia, nuda veritatis manifestatio: sane quæstio de nomine futura est.

B In vita Sancti Norberti idiotam quendam, sacre scripturæ subito peritissimum reddidit. *capite vigesimo septimo. Surius. 6. iun.* Hodie scimus multos anabaptistas sumptione potus vel cibi scripturæ magnam partem, eam nempe quam recipiunt, & erroribus suis firmandis putant oportuam, ediscere. quis docet nisi Diabolus? scriptum etiam reliquit Ioann. Miderius a, idem de initiatione Lamiarum: apud quem hęc vnus existat confessio: *Infantibus nondum baptizatis insidiamur, vel etiam baptizati, præsertim si signo crucis non muniuntur, & orationibus: hos in cunabulis, vel ad latera iacentes parentum, ceremonijs nostris occidimus: quos, postquam putantur oppressi esse, vel aliunde mortui: de tumulis clam furtu recipimus, in caldari decoquimus, quousque euulsis ossibus tota fere caro efficitur sorbilis & potabilis. De solidiore huus materia vnguentum facimus nostris voluntatibus, & artibus, ac transmutationibus accommodatum: de liquidiori vero humore flasum aut virem replemus, de quo is qui potatus fuerit, additis paucis ceremonijs: statim conscius efficitur, & magister nostræ sectæ.]*

E Hęc confessio, mulieris: subiungitur alia, viri huic conformis, & addens scelestæ initiationis & promotionis ad Tartareum magisterium alia ritualia: *Ordo, inquit, talis est quo*

Marci. 5.
Matth. 8.

d. 2. 2. 9. 36
art. 1.

a fornicarij lib. 5.

etiam

etiam seductus sum. Oportet primo eum Dominica die antequam aqua benedicta consecratur, Ecclesiam intrare, mox futurum discipulum cum magistro: & ibidem abnegare coram eis Christum, eius fidem, baptisma & vniuersalem Ecclesiam. Deinde Homagium prestare Magisterulo, id est, paruo magistro (ita enim Damonem, & non aliter vocant) postremo de vire bibit supradicto: quo facto statim se in interioribus sentit imaginem nostræ artis concipere, & retinere, ac principales ritus huius sectæ. In hunc modum seductus sum, & vxor mea, &c.]

In his verbis vides doctrinam illam potu præberi: sed fallebatur homo idiota, dum putabat nouam imaginem efformari immediate in mente, qua generatim omnia illi exhiberentur ad artem illa pertinentia: Neque enim id dæmoni possibile, neque talis cognitionis, intellectus magi capax erat. Sed interna quadam suggestionem velocissima hæc suggerebantur, cuius velocitatem cum non perciperet magus, putabat simul se & in instanti didicisse, quæ successiue & in tempore breuissimo acceperat. Sic etiam potest in aëre velocissime formati simulacris, ea phantasiæ nostræ ita spectanda proponere: vt quasi in speculo mens nostræ vno intuitu cuncta conspiceret, sicque illustrari sibi homo intrinsecus videatur. hoc nimirum stragemate antiquus serpens, primum Ordinis nostri parentem, Ignatium conatus fuit fallere, sed frustra. adscribam rem totam verbis Ribadeneiræ *b* perturbabat tamen visionum, quas inter studia percipiebat. (de studijs Grammaticalibus loquitur) tum magnitudo, tum crebritas. nam cum nominum & verborum memoria man-

A dari inflexiones vellet, tanta intelligentiarum diuinarum copia in eius animum influebat, vt noui ediscere nihil posset: & si quid esset antea memoria traditum, id totum facile efflueret: neque omni studio animique contentione poterat, aut arcere appropinquantes, aut ingressas huiusmodi cogitationes abegere: cuius rei nouitate percussus, quid hoc est, inquit, rei? cum oramus, cum conficimur & supersubstantialem panem accipimus, cum vigilamus, cum nos verberibus cadimus, cum spiritalia omnia ac diuina munera obimus, neque tam frequentes, neque tam magno, tam neque vehementes se nobis illustrationes offerunt: cum puerilia agimus, & de Deo, propter Deum, non cogitamus: cum speciose nostræ menti imagines, & celestes illustrationes occurrunt? agnosco, agnosco importunissimi hostis calliditatem, agnosco veterarioris dolos & astutiam, &c.]

Nactus iste animum Ignatij ad celestium rerum sensa concipienda lōgō iam vsu promptum, & agilem, & præfagiens, si Ignatij doctrina ad pietatē accederet maius sibi malum imminere, conatus fuit, hac melioris doctrinæ ostentatione, tum illi laborem litteralium rudimentorum irritum facere, *eomaxime tempore* (vt ait Maffei) *c* crebra intelligentia lumina eidem offerens, & recondita patefaciens, scripturæ sacre mysteria.] Si hæc potuit, in rebus sanctissimis, & homine fide ac caritate in Deum illustri, quanto facilius infidelium animus rerum profanarum falsarumque scientiam suggessisse credendus? Crysanthius Sardinus, Pontifex & magus, tempore Iuliani Apostatæ, filium habuit, qui cum nec verficatōriam artem, nec Grammaticæ partem aliam calleret, solo aspectu Solis, contra Christianos oracula fundebat. d. ab eodem afflati Numine

cl. i. c. 16.

d. Eunapii in Chrysostom.

a Suida
teste So-
rate a-
pud Pla-
tonem.
g Pausan.
in Corin-
thia.
h idem in
Bæor.
i Euna-
sius in
Aedefio.

Sumano, varij Pastores ouium subito poetæ exflitere, vt Euages, Thynicus, & alij: Amphiarus quoque sic vates factus g, & anus Pindari hymnum edocta h, & Sosipatra, quæcumque alibi ea absente gesta, poetarum, philosophorum & oratorum scripta omnia à dæmonibus incubis edocta illi in specie fenum pellitorum cohabitantium i

Sic diuinitatis simiolus conatur beo-
daxrbs & ipse facere. Sed hæc quam ipse infundit scientia vt plurimum dignoscitur, quia non est permanens nec ea cum lubet homo vt lubet vtitur, sed tantum per modum afflati vel exstati certis locis, temporibus aut causis. Contra quam Deus infundit semper & vbique prompta est vt patet de Salomone 3. Reg. de Apostolis, in Actis: de Beselece. Exod. 35. de illo apud D. Hieronym. epist. 4. ad Dom. & libro secundo. de Abbate Ioachim, qui ex ianitore, illiterato & idiota vino. quodam ab Angelo allato & hausto, subito non prophetatantum, sed & subtilis disputator, & Theologus eruditus statim emerfit, vt narrat Laonicus Calchondilas libro sexto. de rebus Iurcicis. Distinguenti vero à beodidaxlous sunt aolodidaxlous, qui non infusione, sed labore suo eruditionem comparant, vt Dialectica. D. Augustinus, lib. 4. confess. & Theologiæ 5. Athanasius, teste Nicephoro libr. Histor. capitulo. 44.

Sed doctrinæ à Diabolo acceptæ superiora illa sunt exempla.

Hoc ann. 1600. mense Martio. Toleti lata per fidei Inquisitores sententia, cuiusdam Roman Ramirez ofsa cum statua combusta fuere, qui in reatu & carcere obierat: huic inter cetera imputabantur accepta à dæmo-

A ne medicinæ peritita. Quoniam vero multa in hoc facinoroso magica concurrere, ideo fiscalis accusationem fide bona ex Hispanico sermone in Latinum transferre non grauabor. Postquam ergo narrasset eum iam semel accusatum, abiurasse errorem Machometanum, addit relapsum (vt sex illa consuevit) & rediisse ad vomitum: seruasse ritus & ceremonias Machometi, multis annis ieiunasse magnum ieiunium quod vocant *del Ramada*. præmissis *guadoc & zala*, lauando totum corpus, induendo indusium mundum, recitando *azoras* (hoc est preces) eius seclæ, versa facie ad *alquibla* (hoc est solem orientem) eleuando & demittendo caput, & se ad terram vsque inclinando, & extendendo supinas in cælum palmas cum diceret *Alaqueur* (h. Deus est magnus) & surgentem ante diem ad celebrandum ieiunium *Zachor*, eo absoluto seruasse & celebrasse solenniter Pascha ipsius *Romada* per tres dies: abstinendo omni labore & opere seruili, præsertim primo die, induendo indusium mundum, faciendo dictum *guadoc & zala* cum alijs multis ritibus & cæremonijs Machometismi. Et quod addens delictum delicto, & culpam culpæ, ad opus & finem malum, à multis iam annis pactum & fædus iniuisset cum dæmone expressum, eo adorato, & facto homagio, & anima illi dicata, ea lege vt dæmon ei adesset fauore, ope, consilio, quotiescunque aliqua in re indigeret, & peteret: & ideo petiisse, & à dæmone obtinuisse notitiam peritiamque sanandi multas secretas & occultas agritudines herbis, suffumigationibus & incantamentis superstitionis, quibus de facto non paucos sanitati restituisset. Item persuasisse se multæ

lectionis esse, & in sacris ac profanis historijs apprimè versatum: & valere plurimum memorià, cum sit imperitus planè legendi ac scribendi. Quare solitum luci gratia & ex professo alijs de memorià præfatas historias ad verbum perinde recitare, ac si librum coram se explicatum legisset, facientem hæc ope dæmonis; & sic non paruam vim pecuniæ ab auditoribus receptam coaceruasse. Cumque quidam eum interrogasset, qua ratione tam fidam, memoriã adeptus esset; respondisse, quendam sibi magna necessitate coniunctum, peritissimum naturæ herbarum, qui habebat familiarem dæmonem, potum nescio quem dedisse: quin etiam hunc eundem cum semel vellet Cæsar augustum, quindecim inde leucis distantem, proficisci, facta cõiuratione, quàm dicunt: *de bon y varon*, subito comparuisse equum, quem ambo conscendentes; minimo spacio temporis, ad vrbis portas peruenere, & ibi equo: sed prius frenum ademisse: derelicto, curasse negotia, quorum causã cõ profecti erant, & reuersos ad portam equo frenum iterum iniecisse, & momento fere domum relatos. Item, cum quãdam mulier se ad lectum conferens (in oppido Deza id accidit) irata fortè, dæmoni commendasset, & à nescio quo ablata subito non comparuisset, maritus Ramirem accessit opem postulans, hic respondit, animũ ne desponderet, se illi vxorem eius restitutum, Dedit simul epistolam, & iussit vt certum ad locum inter vineta se conferret, & ibi factõ circulo. in medio circuli confisteret. at quando audiret turbam hominum pertranseuntem, etli nullum videret, interrogaret, vbi rex foret? si responderetur illac transire, tum epistolam ante se in

A solum abijceret. fecit ille, quæ iussus, & vxorem recepit, non videns, quis aut quomodo reddidisset. Item solitum addebat fisci procurator edicere multa valde arcana, & quæ contigerant in locis remotissimis, quæ quo tempore indicabat, non poterant ei, nisi vi pacti dæmonici innotuisse. Semel (ait) cum domo abiret, dixit venturum peregrinum quendam; qui eum quæreretur, & peteretur, accederet liberaturus filiam eius ab obsidente dæmone. quare vt se statim vocarent. abijt, venit alter, vocatur Ramirez: & sic se gerit in sanando morbo, vt clarissimè appareat, ipsiusmet maleficio dæmonem in agram antè immissum fuisse. Primò enim nuptiarum die missellam fluxus sanguinis cum animæ deliquio, & cordis oppressione inualerat. moxque lipopsychia frequenti durante, cœperat odisse parentes, & maritũ, & hunc nec videre, nec cum ipso dormire sustinebat. Aduertere obsessam esse, vocatur sacerdos, diebus octodecim exorcismis & consuetis Catholicæ Ecclesiæ remedijs. nititur malum hospitem abigere, tandem vnus dæmon profatur, centum & vnum illi muliebri corpori dæmones immisos, tum tamen ceteris absentibus se solum adesse, cum itaque Sacerdos solitos Manualis Ecclesiastici exorcismos ingereret, eumque adigeret dicere, quo ceteri abiissent, respondit profectos ad oppidum Deza, prædictum Roman Ramirez conuenturos, & quæsituros ab eo, quid fieri à se vellet: nec abituros, donec ipse recedendi licentiam concederet. Tum etiam crudelius missellam afflictam fuisse ad eò, vt toto die in deliquio permanserit. Cumque Sacerdos iuberet: vt scaminã vxare desineret: & eam cum marito, vt vxorem

debet, fineret, degere, ei que redderet locale preciosum, quod eripuerat, respondit, se adigi a Romano, & habere se locale, sed reddere non posse. Postea cum parentes aduocassent Roman Ramirezium curanda filia gratia moti dictis daemone: confestim ut domum ille ingressus, capit mulier mira dicere & agere, clamabat scire se illum aduenisse, & causam aduentus non nescire: eo accidente: ut vidit, iterum deliquo concidit, & ore contorto triduum permanfit sine cibo & potu, non valens quicquam substantia vllius trahere. Magus itaque eam imbuit forti suffumigatione solearum, olei iuniperini, & aliarum rerum, & reuocat a lipopsychia, & alloquens obsessorem, dicebat, sinas illam, sinas illam, discedes. fuge, nisi velis me suffumigationem iterare. Sed nolente daemone respondere iussit, omnes exire thalamum, & putans se a nemine exaudiri, quarebatur & exostulabat cum daemone dicens: cur mihi non respondes? humilior certe fuit parendus mei aui. quid commerui, ut mihi loqui dedigneris? an non sufficit, quod me totum tibi a tam longo tempore deuouerim? fac ergo, sopora hanc mulierem: ne quid verborum nostrorum exaudiat.

Interea daemon alius aduenit, cui reus, Bene veneris, quid illic rerum egisti? qui valent vxor, & liberi? Filius (inquit) tuus male habuit, sed iam extra periculum est: vxor peius habuit iam conualuit: ne potulus adhuc aeger est, & periculum, ne moriatur. Tum infert Ramirez, cum sciant quod fidelem & diuturnam eis seruiuerit seruitutem, & quantum eis obstrictus esset: nec ignorent, se vrgeri debito ducentorum regalium, pro solutione locati a se horti: aequum esse, ut vicissim sibi

A gratificentur, & ex oblecta corpore recedant, saltem spacio quindecim dierum, & interea sanam & incolumem relinquunt; ut sic copiosam solutionem mercedis recipiat, & in posterum fama & existimatio eius crescat, quae alioquin insignem plagam sit acceptura, nisi exeant. Possit postea iterum eam inuadere, & possidere arbitrato suo. Pollicitum deinde daemone id se facturum, eique pariturum. Cum vero videret Ramirez hoc colloquium suum ab alijs exaudium, seque deprehensum tanquam potestatem in daemone habens, stomachabundus ei interminatur se in compedes eum coniecturum & facturum, ut sui memor, nihil tale deinceps aueret. Expulso daemone, quia non satis largam mercedem operae parentis sceminae soluerat, eis minatur fore, ut breui iterum ipsius ope indigeant: & maleficij sortem statim transfudit in maritum sceminae liberatae, iubetque daemonebus, ut in eum transeant, eumque diuexent: fecere, & diem integrum crudelissime afflixerunt, iniecit mille imaginationum terculamentis, & desperatum tentamentis.

Quare vocatus iterum, cum ad eum accessisset, fortiter, inquit contubernalis cum daemone colluctatus fuisti: & adhibitis suffumigationibus daemones eiecit: & ex oppido discessit, male contentus exiguo stipendio. Post abitum deprehendere parentes filiam non modo non esse sanam: sed peius in dies habere: scribunt ergo ad magum eundem, & simul eundem pecuniae non parum mittunt, pollicentes maiorem summam, si sceminam persanaret. Ille dedignatus venire, dat tabellario materiam alterius sultrius, & ritum, quo uti deberet descriptum addens cum domum redisset, inuenturam illam melius-

culè va-

culè valentem, & cum lociabus tripudiantem: & ita factum est. cumque vxor adhuc nollet cum marito dormire, suffumigauit eam, addens verba, quæ iustus erat, nempe; dæmones exite ab hac femina, quia iubet Romam. alioqui ipsum vocabo, & veniet, & vos viellet: quia hoc mihi pollicitus fuit. Ad quam coniurationem mulier vehementi clamore edito sana facta libera mansit, & cum marito vixit, vt coniuges solent.] Hæc in actis illis iudicialijs.

6. In voluntatem longè restrictior est magiæ dæmonisque potentia. Nequeunt voluntatem mouere aliter, quam obiecto, tanquam odibili vel amabili, exterius proposito: vel excitationibus vel allec'ta & inclinata voluntate, per passiones in parte sensitiua inflammatas, quæ quo vehementiores sunt, eo quoque & acrius inclinant, quasi abripiunt aliquando: nunquam tamen vllam voluntati necessitatem imponunt. Exulare illi iubent arbitrij libertatem, qui peccandi necessitatem vel coactionem vllam admittunt: etiam in ijs, qui mortiferis culpis sunt irretiti. homines certe desijissent esse, si liberum arbitrium amisissent. sunt quidem hi Gratia gratum faciente destituti, attamen nec naturali libertate arbitrij, nec communi auxilio Dei sunt orbati. Vnde hæc ergo in peccatum necessitas? peccatum nisi libero consensu non committitur: liber vero consensus arbitrium liberum præsupponit. Vnde fit, vt (si Deus non prohibeant) possit diabolus, in actum aliquem, vel motionem impellere, quæ motio ex suo genere, si consensus adesset, peccatum foret: peccandi tamen necessitatem nunquam voluntati queat adferre, quia inuito consensum nequit

A extorquere. *a* Sed nec Deus finit omnes in tentando vires dæmonem exserere: facitque vt tentator non tentet quantum posset, sed quantum humana fert imbecillitas: quam nunquam sufficienti sint auxilio destitutam: ne in grauissimis quidem peccatoribus, quibus illud cum iustis adhuc est commune, quod Apostolus ad magnum animæ solatium scripsit: *b* non bonis tantum, sed toti Ecclesiæ Corinthiorum, in qua multi erant mali, multi etiam iusti: *Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari ultra id quod potestis: sed faciet etiam cum tentatione* (pro tentati cuiusque dispositione & capacitate) *prouentum, vt possitis sustinere.*] Quæ fidelitas, virium liberi arbitrij, & communis sufficientisque auxiliij (de quo Theodoretus hæc verba accepit) diuini, conseruationem præsupponit & includit; cuius conseruationis promissæ fida exhibitione consequitur humana imbecillitas: vt, ex tentatione dæmonis, non solum bonæ voluntati & conatui felix exitus, & euasio contingat: sic *αὐτὸς ἰσχυρὸς καὶ ἐλεῶν* Augustin. & Hieron. explicant *c*) sed etiam, vt periculum prætergressi: fortioresque in posterum ad tolerandum effecti; pro detrimento, quod timebatur, vt lucrum præterea ex tentatione reportemus, vt optimè Photius exposuit: & noster id optime vertit, quicquid No- uatores ganniant. nam *βαίνας* ultra progredi est. vide quæ in hunc locum egregie ex varijs D. August. locis Beda differuit.

E Cum possint itaque peccatores, hoc adminiculo freti, singula peccata lethifera vitare: sanè, si succumbant huic tentationi, cui potuerunt non assentiri: voluntariè succumbent, non coacti vel adacti

a D. Th. 1. 2. q. 80. ar. 3. & confirmate leganter Cyril. Catech. 4.

b 1. Cor. 10. v. 13.

c Augu. in Psal. 61. & Hiero. in Ioan. idè Aug. in epist. 89.

intus in anima est: mortua: sed extra animam suscitant ea demones, & etiam illa vitia quæ non fuerunt suscitantur. Et in corpore ad minimum patior in tribus locis. Nam in locis verecundus est tantus ignis, quod consueui apponere ignem materiale ad extinguendum ignem concupiscentie, donec confessor meus mihi prohibuit. Cum sum in illa tenebra, credo quod citius eligerem assari, quam prædicta tunc pati: imo tunc clamo & aduoco mortem: ut per quemcunque modum mihi Deus concederet eam euenire, & tunc dico Deo: Domine si me debes mittere in infernum, cito facias, & ne differas: & ex quo me reliquisti, comple, & submerge me in profundum. Et tunc intelligo, quod est opus demonum, & quod non viuunt illa vitia in anima mea: quia anima nunquam consentit eam, sed corpus patitur violentiam & est tantus dolor & tadium: quod si duraret, corpus id pati non posset. Sed & anima videt, quod est ei ablata omnis potentia, quamuis non consentiat vitij: non tamen habet potestatem a omnino resistendi vitij: & videt quod est contra Deum, & sic cadit & torquetur in eis. Et est quoddam vitium permissum à Deo venire in me, quod nunquam fuit in me: & prædictum vitium manifeste cognosco quod permittitur à Deo venire in me, & prædictum vitium est tam magnum quod superat omnia alia vitia: & est quedam etiam virtus, quæ datur mihi manifeste à Deo contra prædictum vitium, qua virtuosè à Deo liberor. Et si non haberem ego fidem de Deo certam, solum in isto, & non pro aliquo alio, remaneret mihi: & in isto remaneret mihi spes certa, & securæ, de qua non possem dubitare. Et virtus praualet semper, & vitium deficit, & virtus tenet me, & non permittit me cadere in vitium. Et est virtus tanta fortitudinis, quod non solum tenet in me, imo dat mihi tantam fortitudinem virtutis, quod vere in isto co-

A gnosco Deum, & illuminor: & confirmor in tantum, quod omnes homines mundi, nec omnia demonia inferni, nec aliqua aliares, posset me mouere. b. ad minimum peccatum: & cum ista virtute remanet mihi fides de Deo. Vitium autem est tam magnum, quod verecundor illud dicere: & quod quando prædicta virtus est mihi abscondita, & videtur mihi quod me dimiserit, non est res, qua posset tenere, nec pro verecundia, nec pro pena aliqua, quam statim ruerem in peccatum. Tunc tamen superuenit illa virtus, & virtuosè me liberat: ita quod, nec ipsa possem peccare pro omnibus bonis, vel malis istius mundi. & istos labores sustinui per duas annos & plus.]

C Hactenus interpres parum Latinus D. Angelæ: in cuius verbis cernere est tres gradus huius grauissimæ & molestissimæ tentationis Diabolicæ, & simul diuinæ gratiæ non deserentis hominem efficaciam: voluntatem quoque nunquam à diabolo positue cogi, quantumuis vis resistendi debilitetur, & videatur succumbere, non succumbit tamen: quia potest homo, cum Dei gratia non consentire. Denique cernis profectum quem cum tentatione Diuus Paulus pollicebatur, cuius verborum locus iste practicus quidam est commentarius.

E

Intellige durante & iuuantem illam gratiam.

d Sic Testi-
cet vt et
iam sug-
gest onē
iplam ex-
pellat.
nam ha-
bet vt nō
cōsētiat.